

Eesti Vabariigi haridus- ja teadusminister

Eesti bioloogiaõpetajate talvapäevade pöördumine

12.-14. jaanuaril 2007. aastal toimusid Tartus Eesti Bioloogiaõpetajate Ühingu (EBÜ) ning Tartu Ülikooli Bioloogia-geograafiateaduskonna Loodusteadusliku hariduse lektoraadi korralduselt Eesti bioloogiaõpetajate 1. talvapäevad. Talvapäevade teemaks oli „Bioloogia ainekava ja uurimuslik õpe“. Talvapäeval osales 89 õpetajat ja õpetajate koolitajat üle kogu Eesti, kuid lisaks neile veel EBÜ auliige akadeemik Hans Trass ning Haridus- ja teadusministeeriumi ning Keskkonnaministeeriumi keskkonnahariduse edendamise töörühma esimees Ivar Puura. Talvapäeval omandasid kohalolnud põhjaliku ülevaate mitmetest bioloogia haridusega seotud teemadest ning formeeriti viide valdkonda jagunevad seisukohad, mis arutleti talvapäevalistega ühiselt läbi.

1. Õppekava üldosa

Riikliku õppekava üldosas sätestatakse muuhulgas üldhariduskoolis kohustuslikud õppeained ning nende tunnijaotusplaan. Sellega seonduvalt on Eesti bioloogiaõpetajate talvapäeval osalenute seisukohad järgmised:

- a) Loodusõpetus peab nii põhikooli 1. kui ka 2. astmes (1.-6. klass) säilima eraldi õppeainena, mitte teiste valdkondadega ühendatult aine inimene ja keskkond või mõne muu ainenimetuse alla.
- b) Põhikooli 2. astmes (4.-6. klass) peab kohustuslike õppeainete hulgas olema ka arvutikasutuse algõpetus, mille eesmärgiks on arendada arvutikasutuse oskusi, mis on vajalikud teiste õppeainete õppimisel. Vajalike oskuste loetelu ja õppeaine sisu tuleb välja töötada kaasates vähemalt kõigi põhikooli 3. astmes kohustuslikult õpetatavate õppeainete ainelitute esindajad.
- c) Põhikooli 3. astmes (7.-9. klass) peab minimaalne bioloogiatundide arv olema igas klassis 2 tundi (kokku 6 tundi). Ühe nädalatunni korral ei ole võimalik bioloogia õpetamine kaasaegsel tasemel ning järjepidevalt.
- d) Õppekava üldosas peavad säilima läbivad teemad, sh. keskkond ja säästev areng.

2. Bioloogia ainekava

Eesti bioloogiaõpetajate talvapäeval lähtusid arutelud bioloogia ainekavast, kuid alljärgnevaid põhimõtteid on samas aluseks ka teiste ainekavade arendamisel.

- a) Bioloogia ainekava arutlusel olev versioon valmis REKKi vahetulemusliku koordineerimise tõttu Eesti Bioloogiaõpetajate Ühingu 2006. a. augustis moodustatud 9-liikmelise töörühma poolt sisuliselt pooleteise kuu vältel. Seetõttu on ainekavas olevad väärtuslikud ja innovaatilised ideed laiemalt veel läbi arutamata ja kindlasti vajavad mitmed mõtted ümber sõnastamist. Vastavateks aruteludeks vajalik minimaalne aeg on pool aastat väljaspool õpetajaskonna suvepuhkuste aega.
- b) 1. veebruariks REKKi poolt ainekavade kohta oodatava tagasiside alusel ei tohi ainekavades ühtegi sisulist muudatust teha üldine redaktsioonikomisjon. Ainekava sisuline muutmine on ainult selle koostajate pädevuses. Kõik laekunud muudatusettepanekud tuleb edastada ainekava koostajatele, kes arutavad need läbi ning teevad ainekavasse vajalikud parandused ja panevad viimased vajadusel täiendavale arutelule bioloogiaõpetajate laiemas ringis. Bioloogia ainekava koostasid augustis ja septembris 2006 Tago Sarapuu ja Margus Pedaste Tartu Ülikooli Loodusteadusliku hariduse lektoraadist ning Eesti Bioloogiaõpetajate Ühingu juhatusest ning valminud versiooni parandati ja täiendati EBÜ liikmetest koostatud töörühma poolt, kus osalesid lisaks eelpool nimetatutele õpetajad Kaupo Järviste, Urmas Tokko, Aiki Jõgeva, Külli Praakli, Merike Kilk, Anders Falk, Sirje Tekko ja Lauri Mällo.
- c) Uue ainekava rakendumine on võimalik ainult piisava ajaga selle kinnitamisest arvates. Minimaalne aeg vastuvõtmisest rakendumiseni on kaks aastat. Sellest esimese aasta jooksul peavad valmima kõik vajalikud õppevahendid (raamatud, töövihikud, õpetaja abimaterjalid) ning teine aasta peab olema nende materjalide teaduslikuks katsetamiseks. Mõlema aasta vältel peavad toimuma õpetajatele täiendkoolituskursused uuenenud õppekava ja ainekava tulemuslikuks rakendamiseks.
- d) Uue õppe- ja ainekava rakendamiseks vajalike õppematerjalide (õpikud, õpetajaraamatud, töövihikud, õpetajatöövihikud, meetoodilised abimaterjalid, tööjuhendite kogumikud, arvutimudelid, DVD-d jne) ning koolituskursuste läbiviimine peab toimuma riikliku tellimuse alusel, mille jaoks tuleb leida piisavad finantsid materjalide autoritele-

Eesti Bioloogiaõpetajate Ühing

koostajatele ning koolituste läbiviijatele. Eesti Bioloogiaõpetajate Ühing on valmis koostama nimekirja vajalikest tellimustest. Need tegevused ei saa toimuda vaid tootjate-ettevalmistajate initsiatiivil.

- e) Tuleb sõlmida leping, mille kohaselt bioloogiainetes saaks riikliku finantseeringu alusel kasutada riigiteleviisioonis linastuvaid loodussaateid ja –filme (seda raha ei saa jätta kooli või koolipidaja otsustusalasale, kus see võib kuluda muul otstarbel).

3. Õpetajakutse väärtustamine

Eesti bioloogiaõpetajate talvapäeval osalenud leidsid, et õpetajate entusiasm ja vajalik lisatöö tuleb sageli pere ja puhkuse arvelt. See ei ole aga põhimõtteliselt õige. Seetõttu otsustati, et tuleb luua süsteem, mis võimaldab õpetajatel teatud lisakohustuste olemasolul vähendada oma koormust kuni tasemeni 0,5 normkoormust nii, et säiliks riiklikult õpetaja normkoormusele vastav palk. Sellist vajadust näeme inimeste puhul, kes tegelevad aineliitude juhtimisega, õppematerjalide väljatöötamisega, koolituste läbiviimisega. Vastavad detailid vajavad edaspidiseid arutelusid.

4. Bioloogiaõpetajate töö kaasajastamine

Eesti bioloogiaõpetajate talvapäeval osalenud leidsid, et bioloogiaõpetajate töö kaasajastamine on võimalik vaid riikliku abi toel. Selleks tuleb riikliku finantseeringu ja seadusandluse muutmise abil luua õpetajatele võimalused uurimuslike tööde rakendamiseks. Seejuures püstitati järgmised ettepanekud:

- a) Koolides peab olema kohustuslik loodusainete laborant-abiõpetaja ametikoht. Vastava inimese olemasoluta pole võimalik suurtes klassides viia tulemuslikult läbi rühmatunde, praktilisi töid või õuesõpet.
- b) Eesti Bioloogiaõpetajate Ühing soovib asutada bioloogiaõpetajate kogemusi ning bioloogiahariduse arenguid kajastava ajakirja. Selle asutamiseks ja esialgseks väljaandmiseks ning levitamiseks on vaja riiklikku toetust.
- c) Bioloogia kui kiiresti areneva teaduse õpetamise regulaarseks kaasajastamiseks peavad olema riiklikult ette nähtud iga-aastased finantsvahendid bioloogia õppevahendite muretsemiseks.

Eesti Bioloogiaõpetajate Ühing

5. Meditsiinitöötajate nõudmiste toetamine ning bioloogiaõpetajate nõudmised seonduvalt hariduse rahastamisega

Toetame meditsiinitöötajate taotlusi siduda meditsiini rahastamine sisemajanduse koguproduktiga (SKP). Samas nõuame ka hariduse rahastamise sidumist SKPga. Selline muutus tõstaks oluliselt haridusesüsteemi arengu stabiilsust. Lisaks sellele peab kõigi õpetajate palk olema seotud riigi keskmise palgaga, et saaks iga-aastaste palgaläbirääkimiste asemel keskenduda enam sisulistele aruteludele.

Esitatud seisukohtade elluviimine on suuresti Haridus- ja teadusministeeriumi pädevuses. Seetõttu palume esitatud seisukohtadele vastust 1 kuu jooksul arvates kirja kättesaamisest. Kirja palume saata EBÜ aadressil Vanemuise 46-228, 51014 Tartu.

Tartus,
14. jaanuaril 2007. a.

Margus Pedaste
Eesti Bioloogiaõpetajate Ühingu president
Eesti bioloogiaõpetajate I. talvepäevade
peakorraldaja

Koopiad: Riiklik Eksami- ja Kvalifikatsioonikeskus, vabariigi presidendi kantselei, peaminister, keskkonnaminister, Riigikogu kultuurikomisjon, Õpetajate Liit, Eesti Haridustöötajate Liit, Eesti Koolijuhtide Ühendus, Bioloogia- ja Geograafia Õpetajate Liit, Eesti Keemiaõpetajate Liit ja selle loodusainete õpetajate sektsioon, Eesti Füüsikaltsi füüsikaõpetajate osakond, algõpetuse ainenõukogu, informaatika ainenõukogu, loodusõpetuse ainenõukogu ja bioloogia ainenõukogu, Tartu Ülikooli rektor, Tallinna Ülikooli rektor, Tartu Ülikooli Bioloogia-geograafiateaduskonna dekaan, Euroopa Liidu esindus Eestis, Eesti Loodusuurijate Selts